

Svet brez bank in brez gotovine

Pametni telefon je denarnica, denar nakazujemo z SMS sporočilom, denarne valute bodo morda že kmalu narejene iz algoritmov ...

Finančni sektor se je znašel pred radikalnimi spremembami. Ali bomo sploh še potrebovali banke?

Digitalizacija je spremenila veliko področij, uničila precej velikih podjetij s tradicijo in ustvarila nove multinacionalke. Informacijski tok poteka precej drugače; drugače tudi sprejemamo in zaznavamo dogajanje okoli sebe, v prihodnosti pa bomo verjetno tudi plačevali drugače.

Zakaj bi digitalizacija prizanesla ravno denarju? In zakaj bi naš finančni sistem, ki ga banke obvladujejo že od renesanse, preživel digitalno revolucijo? Malo stvari govori njemu v prid, saj so slabosti starega finančnega sistema očitne:

- Je zapleten in drag. Samo tisk in delitev gotovine staneta več milijard evrov, vsi stroški plačilnega prometa stanejo gospodarstvo več sto milijard evrov letno.
- Gotovina ni nič drugega kot potiskan papir z obljubo, da si lahko kaj kupimo. Nima lastne vrednosti. Danes obstaja bistveno več denarja, kot je skupni znesek vseh bankovcev in kovancev v obtoku. Le-ta obstaja v veliki meri le v bilancah bank. Banke lahko posodijo bistveno več denarja, kot so ga prejele od svojih komitentov. Ta denar je čisto navidezen, lahko izgine tako hitro, kot je bil ustvarjen.

Slabosti gotovine

Glavni ekonomist v Citigroup Willem Buiter meni, da je potrebno spodbujati ukinitve gotovine. Slednja, predvsem večji bankovci, se uporabljajo v kriminalu, medtem ko je elektronski plačilni promet bolj učinkovit in pregleden. Če gotovina ne bi obstajala, bi se okrepila tudi moč centralnih bank. Te se že leta trudijo z nizkimi obrestmi okrepiti gospodarstvo, a le z zmernim uspehom. V svetu brez gotovine ljudje ne bi več mogli shranjevati denarja doma, centralne banke pa bi jih z negativnimi obrestmi lahko silile k večji porabi. Po Buiteru bi to bil napredek finančne politike.

Plačevanje s telefonom od Afrike, Kitajske do ZDA

Elektronski plačilni promet je realnost v veliko državah, tudi pri manjših zneskih. Vsa velika internetna podjetja poslujejo na ta način. V Afriki imajo milijoni ljudi mobilni telefon, nimajo pa transakcijskega raču-

na. Uporabljajo mobilne sisteme za pošiljanje denarja, kot je na primer M-Pesa.

V svetovnem merilu pa je najbolj priljubljeno plačevanje s telefonom na Kitajskem. Približno 70 odstotkov vseh strank plačuje s telefonom, pove pekinški taksist Zhang Hongmei. Stranka odpre aplikacijo Alipay ali WeChat in vtipka potreben znesek za

Avtomate za unovčevanje bitcoinov imamo tudi v Sloveniji.

Na Kitajskem
približno
70
odstotkov
vseh strank
plača taksi s
telefonom.

Glavni ekonomist
v Citigroup Willem
Buiter: Odpravo
gotovine je potrebno
spodbujati.

Trenutno mobilno plačevanje...

Google, Apple, PayPal in Samsung so vložili več sto milijonov dolarjev v razvoj aplikacij za mobilno plačevanje. Vse delujejo na podobnem način:

- kreditna kartica se depozitira na telefonu,
- stranka položi telefon na čitalec,
- prek njega se v trgovini izvrši transakcija v banki.

... in v prihodnje

Stranka se identificira prek telefona, ko vstopi v trgovino, blago se skenira, ko ga stranka položi v voziček, kupnina pa se plača prek telefona, ko stranka zapusti trgovino. Vse gre samodejno, brez da bi bilo treba vzeti telefon iz žepa.

plačilo, posname kodo taksista in denar se prenese od stranke na taksista. Alipay in WeChat ponujata plačevanje različnih storitev, od računa za elektriko ali letalske karte do masaže v masažnem salonu.

V ZDA predvsem mladi uporabljajo tako imenovane peer-to-peer sisteme za plačilo, kot na primer Venmo ali Snapchat. Denar se med uporabniki aplikacije nakaže prek SMS. Tudi Facebook od lani uporabnikom v ZDA ponuja pošiljanje denarja med prijatelji.

Digitalni svet potrebuje svoj finančni sistem

Ali bo ostalo pri mobilnem plačevanju ali bomo šli še korak naprej? Chris Dixon je partner pri Andreessen Horowitz, največjem ponudniku tveganega kapitala v Silicijevi dolini, specializiranem za finance in virtualno valuto bitcoin. Prepričan je, da ima bitcoin velike možnosti, da na novo opredeli finančni sistem v digitalni eri. Če bi najboljši podjetniki in razvojniki

večino energije namesto v razvoj telefonskih aplikacij usmerili v razvoj kriptovalut, kot je bitcoin, bi se vse hitro spremenilo.

Na ključni preboj programskega denarja upa veliko tehnoloških strokovnjakov v Silicijevi dolini. Če bi digitalne mreže posvojile na primer bitcoin, bi se ta lahko hitro razširil. Vse več in več ljudi bi uporabljalo bitcoin in s tem naredilo uporabo bolj atraktivno. Tako so se širile tudi platforme Facebook in Airbnb.

Majhna nakazila

Bitcoin se brez težav deli v majhne zneske, s tem je tudi plačevanje in posredovanje majhnih zneskov atraktivno, recimo pol evra za branje članka ali ogled kratkega videa. Trenutno še ne obstaja sistem mikro plačevanja, ki bi se lahko množično uporabljal. Za milijarde ljudi v Aziji in Afriki so bančne storitve predrage ali sploh nedostopne. Za njih vidijo Fintech zagonska podjetja veliko možnosti za uporabo bitcoina. Start-upi kot Bitbond ali BTCjam posredujejo mikro kredite, za katere ni potrebno imeti transakcijskega računa, ampak le pametni telefon.

Jörg von Minckwitz iz nemške Bitcoin scene je razvil All4btc, ki zamenja bitcoin v druge valute in s tem omogoča ljudem plačevanje z bitcoini pri Amazonu, Ebayu ali Alibabi. Storitve uporabljajo na primer arabske ženske brez lastnega transakcijskega računa ali tehnično izpopolnjena mladina v urbanih okoljih. Primeri kažejo, da stranke s pomočjo storitev povezanih z bitcoinom postanejo neodvisne od bank. [gg](#)

Povzetek članka iz DER SPIEGEL 4/2016, Grit Ackermann

Digitalna težka industrija

Na zamrznjenih poljih lave na islandski zahodni obali v bližini letališča Keflavik stoji neznatna skladiščna hala. V njej nastaja nov denar. Na tisočih računalnikih nenehno utripajo lučke in iz njihovih ventilatorjev piha vroč zrak. Ti računalniki delajo presenetljivo težko delo: noč in dan izdelujejo dodano vrednost za svojega lastnika. Rešujejo težke računalniške naloge in vsakih nekaj ur najde eden od njih rešitev. Kar pomeni okoli 10.000 evrov na dan za Marca Strenga, šestindvajsetletnega podjetnika iz Nemčije. Njegovo podjetje Genesis Mining služi denar z rudarjenjem bitcoinov.

Virtualni denar si je izmislila neznana oseba s psevdonimom Satoshi Nakamoto. Leta 2008 je objavil koncept virtualne valute. Obstaja mreža enakopravnih udeležencev, katerih računalniki opravljajo plačilni promet. Za zaščito pred zlorabami ima sistem nekaj strogih pravil:

1. Bitcoine lahko izdeluje vsakdo, ki se vključi v mrežo, vendar je za to potrebnega ogromno računalniškega dela. Računalniki skozi dolgotrajne poizkuse rešujejo matematične uganke.

2: Na celem svetu lahko trenutno nastane na dan največ 3.600 bitcoinov. Ko pridejo na trg novi rudarji, se avtomatično poveča težavnost računalniških ugank. Za vse je potem rudarjenje težavnejše – kot v pravem rudniku zlata, ko zmanjkuje rude.

Tudi prostori podjetja Genesis Mining spominjajo na rudnik s svojimi dolgimi temni hodniki in predvsem z veliko porabo električne energije. Dve hali na Islandiji porabita pet megavatov elektrike (za primerjavo: en megavat predstavlja porabo električne energije za okoli 2.500 gospodinjstev). Pri srednjeevropskih cenah elektrike rudarjenje sploh ni dobičkonosno. Zato nastanejo novi rudniki predvsem tam, kjer je elektrika poceni ali je ozračje tako hladno, da se lahko uporablja za hlajenje vročih procesorjev.